

В. В. Столярова,*доктор філософії в галузі економіки,*

ORCID 0000-0002-9483-5126,

e-mail: antoshka_2007@ukr.net,

Інститут фізичної економіки ім. С. А. Подолінського, м. Київ

КОМПЛЕКСНЕ СТРАТЕГІЧНЕ ПЛАНУВАННЯ ВІДНОВЛЕННЯ ВУГІЛЬНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ

Вступ: актуальність теми і постановка проблеми дослідження. Стратегію економічної реінтеграції окремих районів Луганської і Донецької областей, яка діючою загальнонаціональною владою розглядається як продовження примусового впровадження англосаксонської моделі ринкової економіки відкритого типу («ринкова демократія»), доцільно розробляти як Стратегію відновлення соціально-економічного розвитку населення Українського Донбасу в територіальній єдності з усіма регіонами нашої незалежної, суверенної, соціальної, правової і унітарної держави.

Згідно задуму Уряду, Адміністрації Президента і Верховної Ради України економічна реінтеграція орієнтується на природні ресурси (в тому числі на землю та її надра) та виробничий потенціал території, на їх більш повне «освоєння і захоплення» шляхом роздержавлення і приватизації, впровадження ринку землі, а не на господарську та життєву діяльність простих людей, на укріплення їх соціального статусу як джерела людського потенціалу території та органів місцевої і регіональної влади.

Підвищення на основі соборності соціальності розвитку населення окремих районів Луганської і Донецької областей, тобто їх людяності, в стратегічному прогнозуванні, плануванні й управлінні забезпечить укріплення унітарної державності з елементами бюджетного федералізму не тільки окремих районів цих областей, а й України в цілому.

Паперове приборкання загальнонаціональною владою сепаратистського спалаху на Українському Донбасі було передбачено Законом України від 16.09.2014 р. №1680 «Про особливий порядок місцевого самоврядування в окремих районах Донецької і Луганської областей» [1]. Але цілеспрямованих дій органів загальнонаціональної влади щодо його практичного впровадження протягом семи років (2014-2021 рр.) не було здійснено.

Верховна Рада України VII-VIII-IX скликань, відфільтрована «слугами президентів», в кінці кожного календарного року автоматично пролонговувала строки виконання цього Закону: у жовтні 2017-го термін дії закону продовжено на рік, у жовтні 2018-го – до 31 грудня 2019 р., а у грудні 2019-го – до 31 грудня 2020 р., 7 грудня 2020 р. – до 31 грудня 2021 р.

Натомість, багато зусиль чиновницької рати було спрямовано на розробку Закону України «Про

внесення змін до деяких законів України у зв'язку з прийняттям Закону України "Про особливості державної політики із забезпечення державного суверенітету України на тимчасово окупованих територіях у Донецькій та Луганській областях">» (19.06.2018 р., №2462-VIII).

Наявна необхідність поглиблення вихідних концептуальних положень Закону України від 16.09.2014 р. № 1680 щодо бажання його впровадження в господарську і життєву діяльність виникло не тільки у населення окремих непідконтрольних органам загальнонаціональної влади районів Донецької і Луганської областей, а й переміщеним особам на підконтрольній частині території України, на вимушених біженців в АР Крим і в Російську Федерацію, в інші країни Європи і Світу.

Мотиваційний морально-духовний механізм РІДної землі, традицій Роду, використання Законів ПриРОДи стосовно людського відтворення повинні бути в центрі уваги Адміністрації Президента України, Верховної Ради і Уряду України.

Урядову Стратегію економічного розвитку і реінтеграції окремих районів Луганської і Донецької областей доцільно доповнити наступними концептуальними положеннями комплексного стратегічного планування:

– *випереджаюча реалізація Стратегії інформаційної реінтеграції Донбасу, розробленої лише до 2020 року і затвердженої розпорядженням Уряду 26.07.2018 р. Об'єктивно необхідним стало її поглиблення, розширення й уточнення на 2021–2027 рр. і на період до 2030 р.;*

– *державницько-виробничий підхід стосовно досягнення збалансованої територіальної єдності означених районів в адміністративних межах Луганської і Донецької областей і з усіма регіонами України;*

– *людноцентристський підхід до соціально-економічного розвитку Українського Донбасу, що передбачено Державною стратегією регіонального розвитку на 2021–2027 рр. (затверджена Урядом 05.08.2020 р.) шляхом розробки Регіональних програм людського розвитку Луганської і Донецької областей;*

– *впровадження адміністративно-договірних відносин у системі територіально-галузевого управління господарською діяльністю регіонів в уточнених і вдосконалених ринкових умовах;*

– впровадження провідних складових бюджетного федералізму в пропорціях державного і місцевих бюджетів Луганської і Донецької областей на основі гармонічних пропорцій Золотого Перетину.

Аналіз останніх досліджень та публікацій.

Серед значної кількості фахових публікацій та офіційно прийнятих державних рішень щодо предмету і об'єкту аналітико-методологічних досліджень за темою статті, виправданим вважаємо здійснення стислої оцінки тільки декількох з них, найбільш принципових.

Насамперед, конструктивні ідеї і об'єктивні визначення:

– Позиційного документу щодо інституційного забезпечення політики безпечної реінтеграції на Сході України [2];

– статті д.е.н., професора Колосова Андрія Миколайовича з Луганського національного університету імені Тараса Шевченка (м. Старобільськ) на тему «Структурно-економічні аспекти стратегії реінтеграції Донбасу» [3];

– дискусійної статті «Пропозиції та зауваження до проекту Концепції економічного розвитку Донецької і Луганської областей» колективу вчених, фахівців і спеціалістів Інституту економіки промисловості НАН України (м. Київ) [4];

– дискусійних статей д.е.н., професора Столярова Василя Федосійовича:

1) «Науково-методичне забезпечення стратегічного планування та державного регулювання регіонального людського розвитку в Україні» [5];

2) «Державне регулювання соціально-економічного відновлення Українського Донбасу (мемуарно-аналітичний огляд альтернативних варіантів державних рішень, прийнятих у 1991-2020 рр.)»:

Частина 1. Загальна характеристика викликів державності і напрямів їх подолання [6];

Частина 2. Стратегічне соціальне планування унітарної держави в умовах впровадження бюджетного федералізму [7].

Позиційний документ щодо інституційного забезпечення політики безпечної реінтеграції на Сході України включає наступні розділи:

- Резюме і загальне бачення ситуації;
- Правові режими функціонування територій (районів) Донецької і Луганської областей у період організації відсічі Російської агресії у 2014-2019 роках;
- Безпечна реінтеграція, відновлення та розбудова миру у Східних областях України як складова державної політики;
- Інституційна модель координації впровадження політики безпечної реінтеграції;
- Попередні рекомендації.

Найбільш цікавим і корисним в Позиційному документі є визначення «**безпечної реінтеграції**» як процесів у формуванні та реалізації політик, стратегій та дій Уряду, що направлені на:

– досягнення стійкого миру на засадах відновлення територіальної цілісності та суверенітету України на тимчасово окупованих територіях;

– захисту прав людини і забезпечення їх соціально-гуманітарних потреб;

– відновлення функціонування демократичних інститутів;

– забезпечення національної єдності та соціальної згуртованості;

– збереження та поглиблення гуманітарних контактів між людьми, які мешкають на підконтрольній Україні території та на тимчасово окупованій території" [2, с. 4].

У Позиційному документі після розгляду державних рішень 2015-2019 років стосовно безпечної реінтеграції було наголошено, що попри правильної постановки питань, «*попередній аналіз зазначених державних актів демонструє повну несистемність, фрагментарність, неконсолідованість між собою програмних документів, пов'язаних із визначенням і реалізацією політики реінтеграції та відновлення громадянського миру у Східних регіонах України*» [2, с. 17].

У порядку постановки вирішення проблеми в Позиційному документі визнано за необхідне, щоб Програма діяльності Кабінету Міністрів України як головний планувальний документ політики Уряду давала відповіді на ці питання і визначала пріоритети державної політики щодо безпечної реінтеграції та відновлення миру на сході України. Але цілі Програми діяльності Кабінету Міністрів України, які були схвалені Постановою ВРУ від 04.10.2019 р. №188-IX, демонстрували **концентрацію підходу до політики реінтеграції не на територіях обабіч ліній розмежування у Донецькій, Луганській областях, а лише на проблемах ветеранів війни і внутрішньо переміщених осіб.**

В цілому, Програма діяльності Уряду не окреслювала напрями державної політики стосовно: по-перше, відновлення інфраструктури Донецької і Луганської областей; по-друге, здійснення заходів із забезпеченням соціальної стійкості та соціальної згуртованості; по-третє, інформаційного впливу; по-четверте, розбудови сталого миру тощо.

У Позиційному документі доведено за об'єктивну потребу коригування концептуального підходу до визначення об'єкту державної політики реінтеграції: об'єктом впливу мають бути не лише українські громадяни, що проживають на підконтрольній чи не підконтрольній органам загальнонаціональної влади території Донецької та Луганської областей, чи переміщені звідти особи, але й мешканці інших регіонів України. Так, дані Соціологічної групи «Рейтинг» за жовтень 2019 р. свідчили, що 34% респондентів виступають за «замороження конфлікту».

Тобто, третина українських виборців взагалі не бачить потреби в реінтеграції окремих районів Донецької і Луганської областей. Це свідчить про те,

що впровадження в Україні під зовнішнім впливом англосаксонської моделі ринкової економіки відкритого типу («ринкової демократії») остаточно знищило планові основи підготовки і реалізації державних рішень, виконання яких вимагало запровадження соціальної і адміністративно-кримінальної відповідальності за негативні наслідки.

Сліпе слідування методичкам зовнішнього впливу через зневагу безцінного досвіду планової соціалістичної економіки призвело до знищення Економічного науково-дослідного Інституту і Головного НДІ Обчислюваних центрів Держплану України, Ради з вивчення продуктивних сил України НАН, Інституту світової економіки і міжнародних відносин НАН, Українського університету фінансів і міжнародної торгівлі та ін.

Результатом цілеспрямованого знищення фахівців фундаментальної і прикладної економічної, соціальної, гуманітарної і правової науки став громадсько-збройний конфлікт органів загальнонаціональної влади з населенням Українського Донбасу з квітня-травня 2014 р. по теперішній час. Підбурювання і матеріальне забезпечення конфлікту зовнішніми силами протягом останніх семи років є проектом Міжнародного геополітичного бізнесу, полігоном якого обрана територія Українського Донбасу, що підпадає під визначення характерних рис міжнародного тероризму.

А. М. Колосов – науковець з Луганської області – обґрунтував механізм вирішення проблеми реінтеграції Донбасу у вигляді процесу як сукупності поєднаних між собою етапів, що впливають з логіки структурно-економічних перетворень в результаті політико-дипломатичного урегулювання конфлікту [3].

В Стратегії реінтеграції Донбасу він виділив наступні три взаємозв'язані процеси: перший – розвиток підконтрольних територій; другий – урегулювання збройного конфлікту і реінтеграція окремих районів Донецької і Луганської областей (ОРДЛО); третій – реінтеграція та розвиток ОРДЛО.

Визначені процеси Стратегії реінтеграції Донбасу змістовно регламентовані етапами за відповідними ознаками та їх трьома варіантами: 1) на умовах Мінських домовленостей; 2) з урахуванням вимог української сторони; 3) із залученням миротворчих сил.

Завдяки такому підходу Стратегія реінтеграції Донбасу виявилась спроможною відобразити місію, цілі, взаємопов'язані завдання, суб'єкти і ознаки виконання.

Місія Стратегії реінтеграції Донбасу, на погляд А. М. Колосова, повинна полягати у вирішенні завдань Уряду щодо різкого підвищення рівня соціально-економічного розвитку підконтрольних територій і з перетворенням їх в зразок для населення не-підконтрольних територій.

А. М. Колосовим визначено 6 сценаріїв реінтеграції Донбасу, цілі і завдання якої створюють сис-

тему ознак їх досягнення і виконання у політичній, юридичній, економічній, управлінській, гуманітарній та інших сферах [3, с. 81]. Суб'єктами виконання Стратегії мають стати державні органи влади України, органами місцевого самоврядування Донецької і Луганської областей.

Доречно визнати, що фахові наукові розробки Луганського національного університету імені Тараса Шевченка могли стати основою Планового регламенту підготовки, затвердження і виконання відповідних послань Президента України, Програм дій Уряду, законів і законодавчих актів Верховної Ради України щодо відновлення миру на сході України.

Але, на жаль, українське чиновництво і відфільтровані «слугами президентів» народні депутати виявились не зацікавленими і не спроможними осмислювати і втілювати у життя рекомендації і пропозиції фахівців вітчизняної економічної і гуманітарної науки. Про це засвідчує також колективний наголос-звернення науковців, фахівців і спеціалістів Інституту економіки промисловості НАН України стосовно ініційованої Урядом Концепції економічного розвитку Донбасу [4].

Складається враження, що Уряд України силоміць нав'язує Донбасу роль сировинного додатку євробізнесу. Його населення розглядається тільки для інтересів міжнародної бізнес-еліти, без урахування його соціальної стурбованості, думок, намірів і планів життєдіяльності.

Підтвердженням цього став факт створення військово-цивільної адміністрації в м. Слов'янськ Донецької області (замість органів місцевого самоврядування) після висловлювання мешканцем цього міста особистої громадянської позиції стосовно слов'янської єдності українців, білорусів і росіян в межах єдиної держави і наміру більшості населення міста Слов'янськ увійти до складу Донецької Народної Республіки.

В. Ф. Столяров довів, що проєкт «АТО» став логічним продовженням Другого Майдану в м. Києві (листопад 2013 – лютий 2014 рр.) в режимі державного терору, а територія Українського Донбасу перетворена в полігон Міжнародного геополітичного бізнесу з використанням механізму Цільового фонду багатьох партнерів для її офшоризації і перебудови, що є ознаками міжнародного тероризму [5-7].

Головною метою статті є обґрунтування з використанням системної методології Концептуальних положень Стратегії соціально-економічного відновлення окремих районів Луганської і Донецької областей та всього Українського Донбасу в контексті забезпечення комплексного стратегічного планування відновлення вугільної промисловості, включаючого уточнення моделі ринкової економіки.

У межах діючого Закону України «Про особливий порядок місцевого самоврядування в окремих районах Донецької і Луганської областей» від

16.09.2014 р. №1680 завдання дослідження полягали в розкритті сутності і змісту комплексного державного впливу на відновлення їх соціально-економічного розвитку в єдиному правовому полі унітарної держави (на основі поєднання заходів впливу з уточненням моделі ринкової економіки):

- складових і процедур інформаційного забезпечення економічної реінтеграції окремих районів;
- способів і методів досягнення територіальної єдності окремих районів зі своїми областями та Україною в цілому;
- прогнозування, програмування, бюджетування соціально-економічного розвитку в Луганській і Донецькій областях;
- визначення стратегічних цілей і пріоритетів Регіональних програм людського розвитку в Луганській і Донецькій областях;
- визначення фінансових меж бюджетного федералізму цих областей у гармонічних пропорціях місцевого і державного бюджетів у зведеному бюджеті України;
- напрямів комплексного регіонального розвитку Українського Донбасу на основі забезпечення досягнення національних завдань Цілей сталого розвитку на період до 2030 року.

Розв'язання завдань дослідження супроводжувалося виявленням неврахованих викликів і допущених промахів державного впливу на їхнє подолання. На основі отриманих результатів сформульовані пропозиції і рекомендації для здійснення відповідних змін у діючому законодавстві України.

Виклад основних результатів дослідження. Оновлення стратегії інформаційної реінтеграції Донбасу в системі економічної освіти населення тимчасово неконтрольованої і контрольованої частин Луганської і Донецької областей, а також населення всієї території України повинне мати загальнодержавний характер і включати роз'яснення програмних напрямів, пріоритетів і механізмів економічної реінтеграції окремих районів Українського Донбасу.

Згідно зі ст. 4 Закону України «Про особливий порядок місцевого самоврядування в окремих районах Донецької та Луганської областей» від 16.09.2014 р. №1680-VII гарантовані права мовного самовизначення кожного жителя щодо мови, яку вважає рідною, вибору мови спілкування, вільного користування російською та будь-якою іншою мовою у суспільному та приватному житті, вивчення і підтримки російської та будь-якої іншої мови, їх вільний розвиток і рівноправність [1].

Відповідно до Закону, органи місцевого самоврядування, місцеві органи виконавчої влади у спосіб і в межах повноважень, що передбачені Законом України «Про засади державної мовної політики», іншими законами України, міжнародними договорами України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, сприяють в окремих районах Донецької та Луганської областей викорис-

тання російської та інших мов в усній і письмовій формі у сфері освіти, в засобах масової інформації та створюють можливості для їх використання у діяльності органів державної влади і органів місцевого самоврядування, в судочинстві, в економічній і соціальній діяльності, при проведенні культурних заходів та в інших сферах суспільного життя.

Змістовний економічний всеобуч народів України різних національностей доцільно розповсюджувати і на населення сусідніх держав, насамперед Білорусі, Російської Федерації, Литви, Польщі, Болгарії, Словачії, Угорщини, Румунії, Чехії та ін.

Це буде сприяти не тільки поверненню українських заробітчан на батьківщину, а й приїзду в Україну робітників та членів їх сімей різних національностей інших держав (як колись відбувалося в США, Канаді та Росії).

Формування українського громадянського суспільства відбувається шляхом синтезу культур і мов народів України при визнанні української мови державною. Але після другого Майдану (листопад 2013 р. – лютий 2014 р.) у м. Києві населення як окремих районів, так і всієї території Українського Донбасу суттєво відчуло й досі потерпає від штучно насильницької заборони використання рідної російської мови, поділу українців на правильних і неправильних, повноцінних і неповноцінних, більших чи менших (*всупереч положенням, які містились в інаугураційній промові Петра Порошенка 07.06.2012 р. та відповідним статтям Закону України від 16.09.2014 р. №1680-VII «Про особливий порядок місцевого самоврядування в окремих районах Донецької та Луганської областей»*).

У національній доповіді НАН України «Політика інтеграції українського суспільства в контексті викликів та загроз подій на Донбасі» підкреслено, що принцип «одна нація, одна мова, одна церква» не тільки належить минулому і позаминулому століттю, а й іншій епосі – індустріальній. Навіть у Західній Україні, за оцінками соціологів, він не набрав прихильників й у половини опитаних. Але це не заважало його використанню як у тривалому розмежуванні України, так і в майже миттєвому сепаратистському спалаху.

Донбас – це специфічна соціокультурна спільність, що виникла як синтез сукупності процесів (економічних, політичних і культурних), ні один з яких не може трактуватися як абсолютна детермінанта. В її основі лежить синтез двох головних (російської та української) і цілого ряду інших культур, який має не призводити до кризи будь-якої з її складових, а навпаки, ще більше відкривати її внутрішній потенціал [8, с. 77].

Випереджаюче здійснення Стратегії інформатизації у порівнянні зі Стратегією економічної реінтеграції Донбасу та використання вітчизняними й іноземними підприємцями мов сусідніх держав буде сприяти успішному розвитку транскордонного співробітництва.

Згідно зі ст.8 Закону України від 16.09.2014 р. № 1680-VII «Органи виконавчої влади сприяють розвитку в окремих районах Донецької та Луганської областей транскордонного співробітництва, спрямованого на вирішення спільних проблем розвитку, посиленню та поглибленню добросусідських відносин між територіальними громадами, органами місцевого самоврядування окремих районів з адміністративно-територіальними одиницями Російської Федерації на основі угод про прикордонне співробітництво, що укладаються територіальними громадами, органами місцевого самоврядування, місцевими органами виконавчої влади України та територіальними громадами у межах компетенції, встановленої законом» [1].

Державницько-виробничий підхід до економічної реінтеграції окремих районів Українського Донбасу передбачає розгляд Луганської і Донецької областей за економіко-географічними і природними факторами. Український Донбас – це органічні частини Південно-Східного макроекономічного району України у складі Донецької, Дніпропетровської, Луганської та Запорізької областей, або як мезорегіон (Луганська і Донецька області) наряду з мезорегіоном Нижнього Придніпров'я (Дніпропетровська та Запорізька області).

На початок 2000-х років Український Донбас займав перше місце за кількістю населення, сьоме місце – за загальною земельною площею, шосте – за площами сільгоспугідь, шосте-сьоме – за площею пахоти (табл. 1).

Таблиця 1

Територіальна диференціація основних ресурсних показників за макроекономічними районами і мезорегіонами України у 2000 р.

Назва району і регіону	Кількість населення	Загальна земельна площа	Площа сільгоспугідь	Площа пахоти
Україна в цілому	100,0	100,0	100,0	100,0
В тому числі:				
Південно-східний макроекономічний район	27,3	18,6	20,8	21,2
Український Донбас	15,8	8,8	9,4	9,2
Нижнє Придніпров'я	11,5	9,8	11,4	12,0

Джерело: складено за [9, с. 131].

На початку 90-х років у період нормального завантаження виробничих потужностей Український Донбас займав перші місця за виробленим національним доходом, основними промисловими фондами і валовому продукту промисловості та шосте –

сьоме місця за валовим продуктом сільського господарства (табл. 2).

Після світової фінансової кризи 2008–2009 рр. Український Донбас напередодні Другого Майдану в м. Києві за обсягом валового регіонального продукту зберіг своє високе місце в економіці України.

Таблиця 2

Територіальна диференціація виробничих показників за макроекономічними районами і мезорегіонами України в 1991 р.

Назва району і регіону	Вироблений національний дохід	Основні промислові фонди	Валовий продукт промисловості	Валовий продукт сільського господарства
Україна в цілому	100,0	100,0	100,0	100,0
В тому числі:				
Південно-східний макроекономічний район	30,3	37,5	37,5	17,4
Український Донбас	19,7	20,1	20,1	8,0
Нижнє Придніпров'я	13,6	17,4	17,4	9,4

Джерело: складено за [9, с. 132].

Донецька область на протязі 2008–2012 рр. серед 24 адміністративних областей займала перше місце у питомій вазі регіону в Україні, виробляючи на порядок більший обсяг валового регіонального продукту, поступаючись тільки місту Києву (табл. 3).

Перехід «від Плану – до Ринку» шляхом застосування англосаксонської моделі відкритого ринку призвів до втрати пильності державних і регіональних органів влади щодо закритості інформації, що відображає наявний виробничий потенціал кожного регіону і держави в цілому.

Таблиця 3

Місце району, регіону і області за обсягом валового регіонального продукту, %

Назва району, регіону і області	2008	2009	2010	2011	2012
Україна в цілому	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
В тому числі:					
Південно-східний макроекономічний район	32,4	29,9	30,7	31,4	30,6
Український Донбас	16,9	15,6	16,1	16,8	15,7
Луганська область	4,5	4,2	4,2	4,4	4,0
Донецька область	12,4	11,4	11,9	12,4	11,7
Нижнє Придніпров'я	15,5	14,3	14,6	14,6	14,9
Дніпропетровська область	11,0	10,2	10,7	10,8	10,1
Запорізька область	4,5	4,1	3,9	3,8	3,8

Джерело: складено за [10, с. 75].

Комплексний проєкт «Україна. Погляд у 21 століття. Можливості для інвестицій та ділового партнерства» включав 1000 інвестиційних проєктів і був підготовлений для проведення у травні 1998 р. у м. Києві щорічних Зборів ЄБРР та Ділового Форуму з розкриттям на загальнодержавному, регіональному, галузевому і на рівні підприємств економічного стану та наукового потенціалу [9].

В умовах планової економіки цей Комплексний проєкт мав би позначку «цілком таємно», тобто для ознайомлення з ним необхідно було б мати допуск за формою 1. Тому невідповідними стали розробки Регіональних стратегій розвитку окремих областей з 2000 р. за грантової підтримки провідних іноземних держав.

Серед них доцільно відмітити пілотний проєкт Міністерства міжнародного розвитку Великобританії «Посилення інституціональної спроможності місцевих та регіональних органів влади» (LARGIS) для Харківського регіону.

Відновлення і збереження територіальної цілісності держави вимагає наявності загальнонаціональних інвестиційних проєктів і цільових програм, в реалізації яких брали б участь більшість адміністративних областей на основі міжрегіональних зв'язків виробничо-технологічної кооперації інтегрованих суб'єктів господарювання різних форм власності.

Розробка Державної стратегії регіонального розвитку передувє розробці Регіональних стратегій і Планів заходів з їх реалізації, незважаючи на втрату державницького контролю за її виконанням.

Провідними елементами забезпечення комплексності соціально-економічного розвитку регіону доцільно вважати: по-перше, привабливе бізнес-середовище на території, його підприємницьку привабливість; по-друге, розгалужену інституціоналізацію організованої громадської діяльності; по-третє, пропорційне представництво громадського, приватного та державного секторів у місцевих радах та органах регіональної влади.

Стратегія економічної реінтеграції окремих районів Луганської і Донецької областей повинна включати аналіз виконання державними і регіональ-

ними органами державної влади завдань для Українського Донбасу, які були передбачені Державними стратегіями регіонального розвитку на періоди до 2015 та до 2020 років та їх фінансового забезпечення. Врахування викликів недофінансування національних проєктів як системоутворюючих буде сприяти досягненню територіальної єдності всіх областей.

Узагальнення досвіду Харківщини щодо визначення сутності та змісту розвитку регіону дозволяє констатувати наступне: соціально-економічний розвиток регіону повинен базуватися на його визначенні як економічного простору, що охоплює динамічні процеси взаємодії відтворювальних процесів різних масштабів господарювання (загальнонаціональних, за секторами економіки, регіональні, індивідуальні) та різних рівнів державного управління (центрального, регіонального і місцевого).

Розробка та практичне використання розглянутої параметричної моделі регіону в контексті соціально адекватного менеджменту засвідчують достатньо високий наукопокладний рівень планово-аналітичної роботи апарату управління щодо соціально-економічного розвитку Харківщини.

У рейтинговій оцінці ІРЛР адміністративних областей України Харківська область займала за Індексом регіонального людського розвитку (ІРЛР) у 2004-2006 рр., у 2008-2011 рр. та у 2017 р. – 3 місце, у 2007 р. – 2 місце, а у 2010-2015 рр. – 1 місце.

Грантова підтримка активізувалася й поширилася після другого Майдану в м. Києві з 2014 р. за участі Канади та під методологічним і організаційним супроводом проєкту ЄС «Підтримка політики регіонального розвитку в Україні».

Все це відбувалося при відсутності наступних загальнодержавних рішень на період до 2020 р.:

- 1) Схеми розміщення і розвитку продуктивних сил;
- 2) Схем систем розселення;
- 3) Генеральних планів обласних центрів і міст обласного значення;
- 4) Схем планування територій.

Наприклад, «Стратегія розвитку Львівської області на період до 2020 р.» розроблена з урахуванням Державної Стратегії регіонального розвитку на період до 2020 р. (на виконання Постанови Уряду від 06.08.2014 р. №385) та досвіду реалізації «Стратегії розвитку Львівщини до 2015 р.».

Нова Стратегія була підготовлена за участю проєкту міжнародної технічної допомоги «Місцевий економічний розвиток міст України», що впроваджується Федерацією канадських муніципалітетів за фінансової підтримки Уряду Канади.

На виконання Постанови Кабінету Міністрів України від 06.08.2014 р. №385 в рамках канадського проєкту «Місцевий економічний розвиток міст України» та з використанням результатів, підготовлених в межах проєкту міжнародної технічної допомоги «Розбудова спроможності до економічно обґрунтованого планування розвитку областей та міст України» була розроблена «Стратегія розвитку Дніпропетровської області» на період до 2020 р.» (затверджена рішенням Дніпропетровської облради від 26 вересня 2014 р. № 561-27/VI).

Під методологічним та організаційним супроводом проєкту Європейського Союзу «Підтримка політики регіонального розвитку в Україні» в термін до 06.02.2015 р. були розроблені Регіональні стратегії розвитку наступних областей України: Київської (затверджено 04.12.2014 р.), Івано-Франківської (затверджено 17.10.2014 р.), Рівненської (затверджено 18.12.2014 р.), Полтавської (затверджено 16.01.2015 р.) та Сумської (оприлюднена на сайті ОДА 29 вересня 2014 р.), а в строк до 18 червня 2015 р. – Чернівецької області.

В Україні, під зовнішнім впливом, головним критерієм регіонального розвитку в ринковій економіці став Індекс конкурентоспроможності регіонів, в якості орієнтиру їхньої «боротьби» за іноземні інвестиції, а не Індекс людського розвитку планової економіки, який націлював державні, регіональні і місцеві органи влади на підвищення рівня і якості життя населення. Система показників і факторів Індексу конкурентоспроможності регіонів повинна розглядатися й використовуватися як провідні складові Індексу регіонального людського розвитку (ІРЛР).

Виходячи з вимог Угоди з ЄС, державна установа «Інститут природокористування та сталого розвитку» НАН України обґрунтував новий концепт формування і реалізації дії системи сучасних територіальних природно-господарських округів (ТПГО) [11; 12].

Розбудова нових територіально-адміністративних одиниць України призвана була забезпечити:

– *реформатування територіального простору України за 10-ма (наразі за 8-ма, без Українського Донбасу і АР Крим) ТПГО;*

– *формування достатніх організаційно-економічних, технологічних, природно-ресурсних, виробничо-господарських та інформаційних умов для збе-*

реження еволюційної стійкості і збалансованості функціонування;

– *підвищення рівня і якості життя населення України.*

Одночасно з цим, задля розроблення комплексу підстратегій соціально-економічного розвитку на перспективу до 2030 р., перелік ТПГО було розмежовано за двома типами – бінарної спрямованості та масштабної інваріантної спрямованості.

Таке розмежування передбачало врахування цілого комплексу системоутворювальних факторів і детермінант: рівень і якість життя населення; раціональність освоєння природно-ресурсного потенціалу; рівень результативності регіонального управління; спрямованість і активність виробничо-господарської та зовнішньо-економічної діяльності; сприйнятливість до інноваційних зрушень [11, с. 33-34].

У новій регіональній карті України, побудованій з визначенням ТПГО, Український Донбас пропонувалося включити до складу так званого Донецького ТПГО з бінарним форматом.

Державницько-виробничий підхід до економічної реінтеграції окремих районів Українського Донбасу доцільно здійснити у два етапи, відповідно до строків, регламентованих Планами заходів з виконання Регіональної стратегії розвитку Луганської та Донецької областей на період до 2027 р.: перший етап – 2021–2023 рр.; другий етап – 2024–2027 рр.

На першому етапі економічної реінтеграції окремих районів Луганської і Донецької областей необхідно невідконтрольні території в усіх планово-прогнозних обґрунтуваннях включати до масштабів господарювання в межах цих областей та державного кордону з Російською Федерацією у 2013 р.

На другому етапі доречно розглядати їх уже як складові єдиного мезорегіону – Донбаський територіальний природно-господарський округ (не Донецький, щоб не протиставляти органам управління Луганської області).

На першому етапі економічної реінтеграції органи управління так званих Народних республік Луганської і Донецької областей доцільно об'єднати з діючими державними адміністраціями цих областей, тимчасово розміщених у Северодонецьку та Краматорську і повернути в міста Луганськ та Донецьк.

На другому етапі доречно буде обґрунтувати органи управління п'ятьма макроекономічними районами України, які включатимуть десять мезорегіонів, у тому числі Південно-Східний макроекономічний район і мезорегіон Український Донбас.

В Україні мають місце вітчизняні науково-методичні нароби ще на початку 1990-х років щодо побудови системи індикативного соціального планування і двосекторної моделі національної економіки.

Перший сектор – державний, який включає багатокладні форми власності й обов'язковість вико-

нання державних і регіональних (зі статусом державних) замовлень у межах соціальних, економічних і екологічних нормативів життєдіяльності населення.

Другий сектор – підприємницький сектор вільного ринку, діяльність якого базується на індивідуальній зацікавленості виконання замовлень різних суб'єктів господарювання, в тому числі і з державного сектору економіки.

Державний сектор національної економіки не є тотожним державній власності, а навпаки, зорієнтований на державно-приватне партнерство.

Так, стосовно вугледобувних підприємств, то в структурі їхньої ринкової вартості та її частка, що визначається активами, які будуть діяти весь строк її експлуатації, повинна належати державі. Амортизаційні нарахування на повне відновлення цих активів повинні здійснюватися в залежності від обсягів видобутого вугілля і бути джерелом її відновлення. Остання частка в структурі активів шахт може бути розподілена між трудовими колективами і приватними інвесторами (так званій, робітничий або народний капіталізм за досвідом вугільної промисловості Англії).

Виходячи з загальних обсягів видобутого шахтою вугілля і отриманого прибутку, доля держави буде визначатися пропорційно її долі в ринковій вартості вугледобувного підприємства і регламентуватися державним замовленням з гарантованою грошовою оплатою шахтарської праці.

Обсяги вугілля за державним замовленням будуть визначати обсяги вироблення теплової та електричної енергії для житлово-комунального господарства, що забезпечить контроль його тарифів для населення.

Впровадження державно-приватного партнерства щодо вугледобувних і вуглепереробних підприємств доцільно базувати на положеннях «народного (робітничого) капіталізму», які використовувались у вугільній промисловості Англії та Німеччини.

Висновки, пропозиції, рекомендації. Найбільш принциповим методологічним питанням формування Стратегії реінтеграції окремих районів Луганської і Донецької областей стає уточнення діючої в Україні моделі ринкової економіки відкритого типу. Насамперед, стосовно перегляду активів держави, регіонів (у структурі комунальної власності регіональних і місцевих органів влади), приватних інвесторів (а не тільки приватних власників), трудових колективів.

Серед пропозицій щодо уточнення діючого законодавства України стосовно розробки і реалізації Стратегії економічної реінтеграції окремих районів Луганської і Донецької областей головними є такі:

– розробка проєкту Закону України «Щодо уточнень Бюджетного кодексу України» в частині методичного забезпечення формування Національної і Регіональних програм людського розвитку;

– визначення порядку розроблення і ознак виділення Національної і Регіональних програм людського розвитку;

– розробка «Дерева стратегічних цілей, стратегічних пріоритетів та стратегічних індикаторів людського розвитку» («Дерева цілей розвитку») від Органів місцевого самоврядування, районних і обласних рад до загальнонаціональних центральних органів законодавчої і виконавчої влади;

– розробка «Матриці узгодження цілей і пріоритетів людського розвитку» з національними завданнями Цілей Розвитку Тисячоліття (2003-2015 рр.) і Цілей Сталого Розвитку на період до 2030 р. з показниками-індикаторами Індексу людського розвитку на національному рівні та Індексу регіонального людського розвитку на рівні областей України.

Впровадженню стисло розглянутих концептуальних положень комплексного стратегічного планування буде сприяти випереджаюча розробка Кодексу стратегування України (тобто, Планового кодексу за аналогією з Громадянським кодексом, Бюджетним кодексом та Податковим кодексом).

Розробку Планового кодексу України пропонується розглядати як перший етап формування Планового регламенту діяльності парламентсько-президентської республіки, який визначатиме зміст і строки підготовки і прийняття:

- Послать Президента України до Народу і Верховної Ради України;

- Планів діяльності Кабінету Міністрів України на 5 років за участю Відділень НАН України (щорічно);

- Планів роботи Верховної Ради України на 5 років за участю Інституту законодавства (щорічно);

- Державних і Регіональних стратегій соціально-економічного і регіонального розвитку на 5-7 та 10 років;

- Перспективних (на 10 років) та середньострокових (на 5-7 років) Прогнозів, Планів та Цільових програм розвитку;

- Середньострокових бюджетів на 5 років та Бюджетних резолюцій на 3 роки кожного регіону та держави в цілому.

Забезпечення плановості соціально-економічного розвитку з використанням положень Концепції людського розвитку та Бюджетного федералізму унітарної держави, як основи цивілізаційного розвитку, буде сприяти підвищенню державності регіонів та України в цілому [13; 14].

Література

1. Про особливий порядок місцевого самоврядування в окремих районах Донецької і Луганської областей: Закон України від 16.09.2014р. №1680. *Відомості Верховної Ради України*. 2014. № 45. С.20-43.

2. Позиційний документ щодо інституційного забезпечення політики безпечної реінтеграції на Сході України / за заг. ред. В. Лупація, О. Саакяна, Ю. Тищенко. Київ: ФОП «Харченко В.О.», 2020. 28 с.
3. Колосов А. М. Структурно-економічні аспекти стратегії реінтеграції Донбасу. *Вісник економічної науки України*, 2020, №1(39). С. 79-85. DOI: [https://doi.org/10.37405/1729-7206.2020.1\(38\).79-85](https://doi.org/10.37405/1729-7206.2020.1(38).79-85).
4. Амоша О. І., Залознова Ю. С., Новікова О. Ф. та ін. Пропозиції та зауваження до проекту Концепції економічного розвитку Донецької і Луганської областей. *Економічний вісник Донбасу*, 2021, № 1 (63). С. 186-196. DOI: [https://doi.org/10.12958/1817-3772-2021-1\(63\)-186-196](https://doi.org/10.12958/1817-3772-2021-1(63)-186-196).
5. Столяров В. Ф. Науково-методичне забезпечення стратегічного планування та державного регулювання регіонального людського розвитку в Україні. *Вісник економічної науки України*. 2019. №2(37). С. 223-237. DOI: [https://doi.org/10.37405/1729-7206.2019.2\(37\).223-237](https://doi.org/10.37405/1729-7206.2019.2(37).223-237).
6. Столяров В. Ф. Державне регулювання соціально-економічного відновлення Українського Донбасу (*мемуарно-аналітичний огляд альтернативних варіантів державних рішень, прийнятих у 1991-2020 рр.*). Частина 1. Загальна характеристика викликів державності і напрямів їх подолання. *Економічний вісник Донбасу*, 2020, № 2 (60). С. 238-246. DOI: [https://doi.org/10.12958/1817-3772-2020-2\(60\)-238-246](https://doi.org/10.12958/1817-3772-2020-2(60)-238-246).
7. Столяров В. Ф. Державне регулювання соціально-економічного відновлення Українського Донбасу (*мемуарно-аналітичний огляд альтернативних варіантів державних рішень, прийнятих у 1991-2020 рр.*). Частина 2. Стратегічне соціальне планування унітарної держави в умовах впровадження бюджетного федералізму. *Економічний вісник Донбасу*, 2021, № 1 (63). С. 197-219. DOI: [https://doi.org/10.12958/1817-3772-2021-1\(63\)-197-219](https://doi.org/10.12958/1817-3772-2021-1(63)-197-219).
8. Політика інтеграції українського суспільства в контексті викликів та загроз подій на Донбасі: національна доповідь / Лібанова Е. М. та ін.; за ред. Лібанової Е. М. Київ, НАН України, 2015. 363 с.
9. Україна. Погляд у 21 століття. Можливості для інвестицій та ділового партнерства. Київ: Видавничий дім «Комп'ютерні системи». 1998.
10. Дем'янчук О. І. Фінансовий потенціал регіонів України як базова основа їх стабільного економічного розвитку. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка»*. Острог: Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2014. Випуск 27. С. 73–78.
11. Микитенко В. В., Микитенко Д. О. Формування територіальних природно-господарських округів та переформатування соціально-економічного простору України. *Економічний вісник Донбасу*. 2018. №1 (51). С. 31–39.
12. Микитенко В. В. Механізм Інституалізації публічно-приватних форм управління сталим просторовим розвитком України. *Економічний вісник Донбасу*. 2019. № 2 (56). С. 10–21. DOI: [https://doi.org/10.12958/1817-3772-2019-2\(56\)-10-21](https://doi.org/10.12958/1817-3772-2019-2(56)-10-21).
13. Столяров В. Ф., Шинкарук О. В., Островецький В. В., Столярова В. В. Методологічні засади фіскальної децентралізації доходів в умовах становлення бюджетної федералізації унітарної держави. *Вісник економічної науки України*. 2020. №1. С. 202-218. DOI: [https://doi.org/10.37405/1729-7206.2020.1\(38\).202-218](https://doi.org/10.37405/1729-7206.2020.1(38).202-218).
14. Черняк В.К. Українському народу – стабільний планомірностійкий людський розвиток (оцінка стану науково-адміністративного забезпечення). Частина І. Загальна ситуація зі стратегічним плануванням людського розвитку в Україні. *Економічний вісник Донбасу*. 2020. № 1 (59). С. 199-217. DOI: [https://doi.org/10.12958/1817-3772-2020-1\(59\)-199-217](https://doi.org/10.12958/1817-3772-2020-1(59)-199-217).

References

1. Pro osoblyvyyi poriadok mistsevoho samovriaduvannya v okremykh raionakh Donetskoi i Luhanskoi oblasti: Zakon Ukrainy vid 16.09.2014 r. №1680 [On the special order of local self-government in certain districts of Donetsk and Luhansk regions: Law of Ukraine of September 16, 2014 №1680]. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy – Information of the Verkhovna Rada of Ukraine*, 45, pp. 20-43 [in Ukrainian].
2. Lupatsii, V., Saakian, O., Tyshchenko, Yu. (Eds.). (2020). Pozytysiinyi dokument shchodo instytutsiinoho zabezpechennia polityky bezpechnoi reintehratsii na Shkodi Ukrainy [Position document on the institutional support of the policy of secure reintegration in eastern Ukraine]. Kyiv, FOP «Kharchenko V.O.» [in Ukrainian].
3. Kolosov, A. M. (2020). Structural and economic aspects of the Donbass reintegration strategy. *Visnyk ekonomichnoi nauky Ukrainy*, 1 (38), pp. 79-85. DOI: [https://doi.org/10.37405/1729-7206.2020.1\(38\).79-85](https://doi.org/10.37405/1729-7206.2020.1(38).79-85) [in Ukrainian].
4. Amosha, O., Zaloznova, Yu., Novikova, O. et al. (2021). Propozyttsii ta zauvazhennia do proektu Kontseptsii ekonomichnoho rozvytku Donetskoi i Luhanskoi oblasti [Suggestions and Comments to the Draft Concept of Economic Development of Donetsk and Luhansk Regions]. *Ekonomichnyi visnyk Donbasu – Economic Herald of the Donbas*, 1 (63), pp. 186-196. DOI: [https://doi.org/10.12958/1817-3772-2021-1\(63\)-186-196](https://doi.org/10.12958/1817-3772-2021-1(63)-186-196) [in Ukrainian].
5. 3. Stolyarov, V. F. (2019). Scientific and methodological support of strategic planning and state regulation of regional human development in Ukraine. *Visnyk ekonomichnoi nauky Ukrainy*, 2 (37), pp. 223-237. DOI: [https://doi.org/10.37405/1729-7206.2019.2\(37\).223-237](https://doi.org/10.37405/1729-7206.2019.2(37).223-237) [in Ukrainian].
6. Stolyarov, V. F. (2020). Derzhavne rehuliuвання sotsialno-ekonomichnoho vidnovlennia Ukrainkoho Donbasu (khronika alternatyvnykh variantiv derzhavnykh rishen, pryiniatykh u 2014–2019 rr.). Chastyna 1. Zahalna kharakterystyka vyklykiv derzhavnosti i napriamiv yikh podolannia [State regulation of the socio-economic recovery of the Ukrainian Donbass (a chronicle of alternative options for government decisions taken in 2014-2019). Part 1. General characteristics of the challenges of statehood and directions for overcoming them]. *Ekonomichnyi visnyk Donbasu – Economic Herald of the Donbas*, 2 (60), pp. 238-246. DOI: [https://doi.org/10.12958/1817-3772-2020-2\(60\)-238-246](https://doi.org/10.12958/1817-3772-2020-2(60)-238-246) [in Ukrainian].
7. Stolyarov, V. F. (2021). Derzhavne rehuliuвання sotsialno-ekonomichnoho vidnovlennia Ukrainkoho Donbasu (memuarno-analitychnyi ohliad alternatyvnykh variantiv derzhavnykh rishen, pryiniatykh u 1991-2020 rr.). Chastyna 2. Stratehichne sotsialne planuvannia unitarnoi derzhavy v umovakh vprovadzhennia biudzhethnoho federalizmu [State Regulation of Socio-Economic Recovery of Ukrainian Donbass (Memoir-Analytical Review of Alternative Government Decisions Taken in 1991-2020). Part 2. Strategic Social Planning of a Unitary State in the Implementation of Budget Federalism]. *Ekonomichnyi visnyk Donbasu – Economic Herald of the Donbas*, 1 (63), pp. 197-219. DOI: [https://doi.org/10.12958/1817-3772-2021-1\(63\)-197-219](https://doi.org/10.12958/1817-3772-2021-1(63)-197-219) [in Ukrainian].
8. Libanova, E. M., Horbulin, V. P., Pyrozhkov, S. I. et al. (2015). Polityka intehratsii ukrainskoho suspilstva v konteksti vyklykiv ta zahroz podii na Donbasi: natsionalna dopovid [The policy of integration of Ukrainian society in the context of challenges and threats of events in the Donbass]. Kyiv, NAS of Ukraine [in Ukrainian].

9. Ukraina. Pohliad u 21 stolittia. Mozhyvosti dlia investytsii ta dilovoho partnerstva [Ukraine. A look into the 21st century. Opportunities for investment and business partnership]. (1998). Kyiv, Computer Systems Publishing House [in Ukrainian].
10. Demianchuk, O. I. (2014). Finansovyi potentsial rehioniv Ukrainy yak bazova osnova yikh stabilnoho ekonomichnoho rozvytku [Financial potential of the regions of Ukraine as a basic basis of their stable economic development]. *Naukovi zapysky Natsionalnoho universytetu «Ostrozka akademiia». Serii «Ekonomika» – Scientific notes of the National University "Ostroh Academy". Economics series, Issue 27, pp. 73–78 [in Ukrainian].*
11. Mykytenko, V. V., Mykytenko, D. O. (2018). Formuvannia terytorialnykh pryrodno-hospodarskykh okruhiv ta pereformatuvannia sotsialno-ekonomichnoho prostoru Ukrainy [Formation of territorial natural-economic countries and re-formation of social and economic space of Ukraine]. *Ekonomichnyi visnyk Donbasu – Economic Herald of the Donbas, 1(51), pp. 31-39 [in Ukrainian].*
12. Mykytenko, V. V. (2019). Mekhanizm Instytualizatsii publichno-pryvatnykh form upravlinnia stalym prostоровym rozvytkom Ukrainy [The mechanism of institutionalization of public-private forms of management is a constant spatial development of Ukraine]. *Ekonomichnyi visnyk Donbasu – Economic Herald of the Donbas, 2 (56), pp. 10–21. DOI: [https://doi.org/10.12958/1817-3772-2019-2\(56\)-10-21](https://doi.org/10.12958/1817-3772-2019-2(56)-10-21) [in Ukrainian].*
13. Stolyarov, V. F., Shinkaryuk, O. V., Ostrovetskyi, V. V., Stolyarova, V. V. (2020). Metodolohichni zasady fiskalnoi detsentralizatsii dokhodiv v umovakh stanovlennia biudzhethnoi federalizatsii unitarnoi derzhavy [Methodological bases of fiscal decentralization of incomes in the conditions of formation of budgetary federalization of the unitary state]. *Visnyk ekonomichnoi nauky Ukrainy, 1 (38), pp. 202-218. DOI: [https://doi.org/10.37405/1729-7206.2020.1\(38\).202-218](https://doi.org/10.37405/1729-7206.2020.1(38).202-218) [in Ukrainian].*
14. Cherniak, V. K. (2020). Ukrainkomu narodu – stabilnyi planomirnostiiki lyudskyi rozvytok (otsinka stanu naukovo-administratyvnoho zabezpechennia). Chastyna I. Zahalna sytuatsiia zi stratehichnym planuvanniam lyudskoho rozvytku v Ukraini [To the Ukrainian people – stable planned sustainable human development (assessment of the state of scientific and administrative support). Part I. General situation with strategic planning of human development in Ukraine]. *Ekonomichnyi visnyk Donbasu – Economic Herald of the Donbas, № 1 (59), pp. 199-217. DOI: [https://doi.org/10.12958/1817-3772-2020-1\(59\)-199-217](https://doi.org/10.12958/1817-3772-2020-1(59)-199-217) [in Ukrainian].*

Столярова В. В. Комплексне стратегічне планування відновлення вугільної промисловості України

У статті обґрунтовані концептуальні положення стратегічного планування відновлення вугільної промисловості Українського Донбасу в контексті поглиблення положень Закону України від 16.09.2014 р. №1680 «Про особливий порядок місцевого самоврядування в окремих районах Донецької і Луганської областей».

Розвиваючи відповідні статті Закону України від 16.09.2014 р. №1680, обґрунтовані наступні концептуальні положення комплексного стратегічного планування:

– випереджаюча реалізація Стратегії інформаційної реінтеграції Донбасу, розробленої лише до 2020 року і затвердженої розпорядженням Уряду 26.07.2018 р. Об'єктивно необхідним стало її поглиблення, розширення й уточнення на 2021–2027 рр. і на період до 2030 р.;

– державницько-виробничий підхід стосовно досягнення збалансованої територіальної єдності означених районів в адміністративних межах Луганської і Донецької областей і з усіма регіонами України.

У положеннях діючого Закону України від 16.09.2014 р. №1680 розкриті сутність і зміст державного впливу на відновлення соціально-економічного розвитку окремих районів Луганської і Донецької областей в єдиному правовому полі України як унітарної держави:

складових і процедур інформаційного забезпечення економічної реінтеграції окремих районів;

способів і методів досягнення територіальної єдності окремих районів зі своїми областями та Україною в цілому;

прогнозування, програмування, бюджетування соціально-економічного розвитку Луганської і Донецької областей.

Розв'язання завдань аналітичного дослідження супроводжувалося виявленням неврахованих викликів і допущених промахів державного впливу на їхнє подолання. На основі отриманих результатів сформульовані пропозиції і рекомендації для здійснення відповідних змін в діючому законодавстві України.

Ключові слова: Український Донбас, соціально-економічне відновлення, безпечна економічна реінтеграція, «ринкова демократія», проект «АТО», політика, стратегія, план.

Stolyarova V. Comprehensive Strategic Planning for the Recovery of Ukraine's Coal Industry

The article substantiates the conceptual provisions of strategic social planning for the restoration of Ukrainian Donbass in the context of deepening the provisions of the Law of Ukraine of 16.09.2014. №1680 «On the special order of local self-government in certain districts of Donetsk and Luhansk regions».

Developing the relevant articles of the Law of Ukraine of 16.09.2014. №1680, the following conceptual provisions of strategic social planning are substantiated:

– proactive implementation of the Donbass Information Reintegration Strategy, developed only until 2020 and approved by the Government order of July 26, 2018. It was objectively necessary to deepen, expand and clarify it for 2021–2027 and for the period up to 2030;

– state-production approach to achieve a balanced territorial unity of these areas within the administrative borders of Luhansk and Donetsk regions and with all regions of Ukraine.

The current Law of Ukraine of 16.09.2014. №1680 reveals the essence and content of state influence on the restoration of socio-economic development of certain districts of Luhansk and Donetsk regions in a single legal field of Ukraine as a unitary state:

components and procedures of information support of economic reintegration of separate areas;

ways and methods of achieving territorial unity of individual districts with their regions and Ukraine as a whole;

forecasting, programming, budgeting of social and economic development of Luhansk and Donetsk regions.

Solving the problems of analytical research was accompanied by the identification of unaccounted challenges and mistakes of state influence to overcome them. On the basis of the received results offers and recommendations for implementation of the corresponding changes in the current legislation of Ukraine are formulated.

Keywords: Ukrainian Donbass, socio-economic recovery, safe economic reintegration, «market democracy», «ATO» project, policy, strategy, plan.

Столярова В. В. Комплексное стратегическое планирование восстановления угольной промышленности Украины

В статье обоснованы концептуальные положения стратегического планирования восстановления угольной промышленности Украинского Донбасса в контексте углубления положений Закона Украины от 16.09.2014 г. №1680 «Об особом порядке местного самоуправления в отдельных районах Донецкой и Луганской областей».

Развивая соответствующие статьи Закона Украины от 16.09.2014 г. №1680, обоснованы следующие концептуальные положения комплексного стратегического планирования:

– упреждающая реализация Стратегии информационной реинтеграции Донбасса, разработанной лишь до 2020 года и утвержденной распоряжением Правительства 26.07.2018 г. Объективно необходимым стало ее углубление, расширение и уточнение на 2021-2027 гг. и на период до 2030 г.;

– государственно-производственный подход по достижению сбалансированного территориального единства указанных районов в административных границах Луганской и Донецкой областей и со всеми регионами Украины.

В рамках действующего Закона Украины от 16.09.2014 г. №1680 раскрыты сущность и содержание государственного влияния на восстановление социально-экономического развития отдельных районов Луганской и Донецкой областей в едином правовом поле Украины как унитарного государства:

составляющих и процедур информационного обеспечения экономической реинтеграции отдельных районов;

способов и методов достижения территориального единства отдельных районов со своими областями и Украины в целом;

прогнозирования, программирования, бюджетирования социально-экономического развития Луганской и Донецкой областей.

Решение задач аналитического исследования сопровождалось выявлением неучтенных вызовов и допущенных промахов государственного влияния на их преодоление. На основе полученных результатов сформулированы предложения и рекомендации для осуществления соответствующих изменений в действующем законодательстве Украины.

Ключевые слова: Украинский Донбасс, социально-экономическое восстановление, безопасная экономическая реинтеграция, «рыночная демократия», проект «АТО», политика, стратегия, план.

Стаття надійшла до редакції 31.05.2021
Прийнято до друку 15.06.2021